

Vital Klabus

STRAST IN SLENG

Andro Fini Skaleras: VRATA
V PERUGII.

Fotografija Tihomir Pinter.

Samozaložba. Ljubljana 1997.

Spremna beseda: Vladimir Gajšek.

Str. 62. ISBN 961-90493-0-6.

Dva elementa sta vodilna v poeziji Andra Finija Skalerasa: prizadevanje izraziti žgočo čutno strast in žgoče robata, surova, prostaška, neknjižna govorica. Oboje se nezadržano vsiljuje bralcu. To sta temeljni izpovedni prvini te pesniške knjige. Dogaja se vsa ta burna, ljubezenska zgodba za mnogimi vrati, med podboji, na stopnicah, sredi razpadajočih zidov, pod »kaslcom polnim pisem«, na scefраниh žimnicah, na razbitih tleh, med ostanki nekdanjega pohištva, za rolojem, od gostilne do gostilne, sredi razpadanja, razkroja, trohnobe. Vse to lepo ponazarjajo fotografije Tihomirja Pinterja.

Drugi elementi so manj izraziti, tudi manj izdelani, le podlaga za prva dva. Pesniški martirij se začne z izgubljenostjo, zbeگانostjo. On in ona sta si »tko blazno narazn«. Pesnik zaman beži. Hitro vdre skozi te pore ravnodušnosti, životarjenja tjavdan tisto, kar nosi to poezijo in ji daje moč. »Skos se je prkradla / mrha / in me

ma / in ne gre / in se ne da / kople po men / mi izsušuje kri.« Seveda ne gre za nič lepega, milega, nasprotno, življenje je grobost, grdota, svinjarija. V tej predanosti negativnemu je izvirnost pesnikovega odnosa do stvari. Ali pa je dosledna, ali ima že dimenzije villonovsko zaokroženega pekla? Zdi se, da je vse le še bolj na začetku kakor kje dlje.

Kakor je zanimiv odnos do okolja in vdor ali poskus vdora na ledino prvinskih strasti, sicer brez daljnosežnejših posledic, tako je zanimiv in razmeroma, pa le delno učinkovit Skalerasov jezik. Približno bi ga lahko označili kot (namerno) najvulgarnjšo ljubljansčino z različnimi slengovskimi elementi ali pa kot poseben potepuško-mafijsko-klošarski sleng z narečnimi elementi, pri katerih pa je avtor silno nedosleden in neogljen. Kot že tudi drugi poskusi v slovenski poeziji, da bi izkoristili pesniške možnosti takšnih neknjižnih jezikovnih oblik, je tudi ta v marsičem prav slikovit in pester. A nikakor ne tako prepričljiv, sistematičen, enoten in poln kakor na primer pri pesniku iz Selške doline Janezu Ramovšu, ki je v svoji pesniški zbirki Striptiz, Namesto Kim Basinger pravzaprav ustvaril nov jezik, ki ga prav nič ne krpa in

dopolnjuje s knjižno slovenščino. Pri Skalerasu ni tako, v rabi svojega slenga ali narečja je ta docela izgubljen. In to je hiba, ki jemlje dobršen del sape njegovemu pesniškemu prizadevanju.

Pesnik sicer piše: Gledal so me / js pa k bk, ali pa: Viši ni nč več / čist putih / da te ne vidjo, ali pa: gor ne morm / je pjana, ali pa: ne ga srat, ali: da je vidt skoz / sm govoru. Vendar se poleg teh, pesnikovemu namenu ustreznih oblik kar naprej, spet in spet vrstijo ravno duhu te govorce nasprotne pravilne oblike, ki povečini ne morejo biti najprimernejše sestavine narečja ali slenga, pa tudi ne sestavine duhovne ravni subjektov, ki ta jezik govorijo. Ali bi se subjekt, ki govori, kakor smo ravnokar nakazali, res mogel izraziti na primer takole: Kdo ve kaj / al zakaj (najbrž bi se to moralo glasiti: kdove kva / al zakva), je sedela čisto pri dnu (je zdela čist pr dnu), da ji brez mene ni več živet (vč žvet), tako blazno narazn (blazn narazn), al da so meni zaklenjena (men), pišm na zid / takoj za vrati (koj), prau kako je mrzla (koko ali kuko), sva tukaj / skupaj (tuki skup), odpri okn (odpr), vidl me bodo (bojo). ne vem / al b se skrou / ali bi šou (al), skozi odprtino (skoz), je popačila obraz (popačila ali pa popačva). (V oklepajih navajam možne, a ne edino možne ustreznejše izraze). Takšnih namenu neprilagojenih primerov bi bilo mogoče naštetih še vse polno. Jeziku te poezije jemljejo podlago in prepričljivost.

Tudi druga hiba spodbija siceršnjo barvitost te govorce. Redkeje, a še vedno prepogosto prehaja pesnik iz nameravanega neotesanega, bana-

vzičnega izražanja, v literaren, nape-toličen, umetelen govor, ki se silovito bije z vsem ostalim: mi je u gaurce *razpela obraz, kot privid nedosegljiva, odurna napadalnost, precejam* stare in nove *otipe*, je *zanihalo* *nostalgično težo*, hoče *zastreti* včeraj, Tudi takšnih primerov se da naštetih, koliko vas je volja. (Podčrtal sem najbolj knjižne, papirnate, nepogovorne besede.)

Skratka, velik napor za prodor v zanimive, četudi marsikateremu bralcu odvratne sfere, pa le majhen del dosežene pesniške izvirnosti. Toliko bolj presenetljiva je zamolkla in prav izrazita notranja ritmika, skorajda melodioznost te poezije.

P. S. Morda je treba dodati, da kritik ne misli priporočati takega jezika in take vsebine v sodobni poeziji. A jemlje ju kot značilen primer sodobnega literarnega snovanje. Jasno pa je, da si kaj takega slovenski pesnik lahko privošči šele danes, po vsem, kar nam je prinesla zgodovina: zdaj se nam ni treba bati, da bomo uničili svoj jezik, če bomo pisali v narečju in takšni ali drugačni latovščini. Še pred sto ali petdeset leti bi bilo kaj takega iz taktičnih in strateških političnih razlogov nevarno in neprimerno. Danes je tak poskus pač poskus, pa naj je komu všeč ali ne. Po reizmu, budizmu, karnizmu itn. je pač mogoče vse. Jaz skušam biti nevtralen. Skaleras mi ni ravno všeč, a je zanimiv. To je vse.

Zanimivo je, da tudi filozof in psiholog (pisatelj) Vladimir Gajšek v spremni besedi k Vratom v Perugii posveča neprimerno več pozornosti jeziku kakor vsebini Skalerasove pesniške zbirke.